శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ద్వాదశస్కంధే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ద్వాదశస్కంధే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
కాలస్తే పరమాణ్వాదిర్ద్విపరార్ధావధిర్నృప ।
కథితో యుగమానం చ శృణు కల్పలయావపి ॥ **1** ॥

చతుర్యుగసహస్రం చ బ్రహ్మణో దినముచ్యతే ।
స కల్పో యత్ర మనవశ్చతుర్దశ విశాంపతే ॥ **2** ॥

తదంతే ప్రలయస్తావాన్ బ్రాహ్మీ రాత్రిరుదాహృతా ।
త్రయో లోకా ఇమే తత్ర కల్పంతే ప్రలయాయ హి ॥ **3** ॥

ఏష నైమిత్తికః ప్రోక్తః ప్రలయో యత్ర విశ్వసృక్ ।
శేతేఽనంతాసనో విశ్వమాత్మసాత్కృత్య చాత్మభూః ॥ **4** ॥

ద్విపరార్ధే త్వతిక్రాంతే బ్రహ్మణః పరమేష్ఠినః ।
తదా ప్రకృతయః సప్త కల్పంతే ప్రలయాయ వై ॥ **5** ॥

ఏష ప్రాకృతికో రాజన్ ప్రలయో యత్ర లీయతే ।
ఆండకోశస్తు సంఘాతో విఘాత ఉపసాదితే ॥ **6** ॥

పర్జన్యః శతవర్షాణి భూమౌ రాజన్ న వర్షతి ।
తదా నిరన్నే హ్యన్యోన్యం భక్షమాణాః క్షుధార్దితాః ॥ **7** ॥

క్షయం యాస్యంతి శనకైః కాలేనోపద్రుతాః ప్రజాః।
సాముద్రం దైహికం భౌమం రసం సాంవర్తకో రవిః ॥ **8** ॥

రశ్మిభిః పిబతే ఘోరైః సర్వం నైవ విముంచతి।
తతః సంవర్తకో వహ్నిః సంకర్షణముఖోత్థితః ॥ **9** ॥

దహత్యనిలవేగోత్థః శూన్యాన్ భూవివరానథ।
ఉపర్యధః సమంతాచ్చ శిఖాభిర్వహ్నిసూర్యయోః ॥ **10** ॥

దహ్యమానం విభాత్యండం దగ్ధగోమయపిండవత్।
తతః ప్రచండపవనో వర్షాణామధికం శతం ॥ **11** ॥

పరః సాంవర్తకో వాతి ధూమ్రం ఖం రజసాఽఽవృతం।
తతో మేఘకులాన్యంగ చిత్రవర్ణాన్యనేకశః ॥ **12** ॥

శతం వర్షాణి వర్షంతి నదంతి రభసస్వనైః।
తత ఏకోదకం విశ్వం బ్రహ్మాండవివరాంతరం ॥ **13** ॥

తదా భూమేర్గంధగుణం గ్రసంత్యాప ఉదప్లవే।
గ్రస్తగంధా తు పృథివీ ప్రలయత్వాయ కల్పతే ॥ **14** ॥

అపాం రసమథో తేజస్తా లీయంతేఽథ నీరసాః।
గ్రసతే తేజసో రూపం వాయుస్తద్రహితం తదా ॥ **15** ॥

లీయతే చానిలే తేజో వాయోః ఖం గ్రసతే గుణం।
స వై విశతి ఖం రాజంస్తతశ్చ నభసో గుణం ॥ **16** ॥

శబ్దం గ్రసతి భూతాదిర్నభస్తమనులీయతే।
తైజసశ్చేంద్రియాణ్యంగ దేవాన్ వైకారికో గుణైః ॥ **17** ॥

మహాన్ గ్రసత్యహంకారం గుణాః సత్త్వాదయశ్చ తం।
గ్రసతేఽవ్యాకృతం రాజన్ గుణాన్ కాలేన చోదితం ॥ **18** ॥

న తస్య కాలావయవైః పరిణామాదయో గుణాః।
అనాద్యనంతమవ్యక్తం నిత్యం కారణమవ్యయం ॥ **19** ॥

న యత్ర వాచో న మనో న సత్త్వం
తమో రజో వా మహదాదయోఽమీ।
న ప్రాణబుద్ధీంద్రియదేవతా వా
న సన్నివేశః ఖలు లోకకల్పః ॥ **20** ॥

న స్వప్నజాగ్రన్న చ తత్ సుషుప్తం
న ఖం జలం భూరనిలోఽగ్నిరర్కః।
సంసుప్తవచ్ఛూన్యవదప్రతర్క్యం
తన్మూలభూతం పదమామనంతి ॥ **21** ॥

లయః ప్రాకృతికో హ్యేష పురుషావ్యక్తయోర్యదా।
శక్తయః సంప్రలీయంతే వివశాః కాలవిద్రుతాః ॥ **22** ॥

బుద్ధీంద్రియార్థరూపేణ జ్ఞానం భాతి తదాశ్రయం।
దృశ్యత్వావ్యతిరేకాభ్యామాద్యంతవదవస్తు యత్ ॥ **23** ॥

దీపశ్చక్షుశ్చ రూపం చ జ్యోతిషో న పృథగ్ భవేత్।
ఏవం ధీః ఖాని మాత్రాశ్చ న స్యురన్యతమాదృతాత్ ॥ **24** ॥

బుద్ధేర్జాగరణం స్వప్నః సుషుప్తిరితి చోచ్యతే।
మాయామాత్రమిదం రాజన్ నానాత్వం ప్రత్యగాత్మని ॥ **25** ॥

యథా జలధరా వ్యోమ్ని భవంతి న భవంతి చ।
బ్రహ్మణీదం తథా విశ్వమవయవ్యుదయాప్యయాత్ ॥ **26** ॥

సత్యం హ్యవయవః ప్రోక్తః సర్వావయవినామిహ।
వినార్థేన ప్రతీయేరన్ పటస్యేవాంగ తంతవః ॥ **27** ॥

యత్ సామాన్యవిశేషాభ్యాముపలభ్యేత స భ్రమః।
అన్యోన్యాపాశ్రయాత్ సర్వమాద్యంతవదవస్తు యత్ ॥ **28** ॥

వికారః ఖ్యాయమానోఽపి ప్రత్యగాత్మానమంతరా।
న నిరూప్యోఽస్త్యణురపి స్యాచ్చేచ్ఛిత్సమ ఆత్మవత్ ॥ **29** ॥

నహి సత్యస్య నానాత్వమవిద్వాన్ యది మన్యతే।
నానాత్వం ఛిద్రయోర్యద్వజ్జ్యోతిషోర్వాతయోరివ ॥ **30** ॥

యథా హిరణ్యం బహుధా సమీయతే
నృభిః క్రియాభిర్వ్యవహారవర్త్మసు।
ఏవం వచోభిర్భగవానధోక్షజో
వ్యాఖ్యాయతే లౌకికవైదికైర్జనైః ॥ **31** ॥

యథా ఘనోఽర్కప్రభవోఽర్కదర్శితో
హ్యర్కాంశభూతస్య చ చక్షుషస్తమః।
ఏవం త్వహం బ్రహ్మగుణస్తదీక్షితో
బ్రహ్మాంశకస్యాత్మన ఆత్మబంధనః ॥ **32** ॥

ఘనో యదార్కప్రభవో విదీర్యతే
చక్షుః స్వరూపం రవిమీక్షతే తదా।
యదా హ్యహంకార ఉపాధిరాత్మనో
జిజ్ఞాసయా నశ్యతి తర్హ్యనుస్మరేత్ ॥ **33** ॥

యదైవమేతేన వివేకహేతినా
మాయామయాహంకరణాత్మబంధనం।
ఛిత్త్వాచ్యుతాత్మానుభవోఽవతిష్ఠతే
తమాహురాత్యంతికమంగ సంప్లవం ॥ **34** ॥

నిత్యదా సర్వభూతానాం బ్రహ్మాదీనాం పరంతప।
ఉత్పత్తిప్రలయావేకే సూక్ష్మజ్ఞాః సంప్రచక్షతే ॥ **35** ॥

కాలస్రోతోజవేనాశు హ్రియమాణస్య నిత్యదా।
పరిణామినామవస్థాస్తా జన్మప్రలయహేతవః ॥ **36** ॥

అనాద్యంతవతానేన కాలేనేశ్వరమూర్తినా।
అవస్థా నైవ దృశ్యంతే వియతి జ్యోతిషామివ ॥ **37** ॥

నిత్యో నైమిత్తికశ్చైవ తథా ప్రాకృతికో లయః।
ఆత్యంతికశ్చ కథితః కాలస్య గతిరీదృశీ ॥ **38** ॥

ఏతాః కురుశ్రేష్ఠ జగద్విధాతు -
ర్నారాయణస్యాఖిలసత్త్వధామ్నః।
లీలాకథాస్తే కథితాః సమాసతః
కార్త్స్న్యేన నాజోఽప్యభిధాతుమీశః ॥ **39** ॥

సంసారసింధుమతిదుస్తరముత్తితీర్షో -
ర్నాన్యః ప్లవో భగవతః పురుషోత్తమస్య।
లీలాకథారసనిషేవణమంతరేణ
పుంసో భవేద్ వివిధదుఃఖదవార్దితస్య ॥ **40** ॥

పురాణసంహితామేతా -
మృషిర్నారాయణోఽవ్యయః।
నారదాయ పురా ప్రాహ
కృష్ణద్వైపాయనాయ సః ॥ **41** ॥

స వై మహ్యం మహారాజ భగవాన్ బాదరాయణః।
ఇమాం భాగవతీం ప్రీతః సంహితాం వేదసమ్మితాం ॥ **42** ॥

ఏతాం వక్ష్యత్యసౌ సూత ఋషిభ్యో నైమిషాలయే।
దీర్ఘసత్రే కురుశ్రేష్ఠ సంపృష్టః శౌనకాదిభిః ॥ **43** ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వాదశస్కంధే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥